

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 9 kwietnia 2010 r.

w sprawie ustawy o instytutach badawczych

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 18 marca 2010 r. ustawy o instytutach badawczych, wprowadza do jej tekstu następujące poprawki:

- 1) w art. 9 w ust. 2 wyrazy "tego instytutu" zastępuje się wyrazami "instytutu przekształcanego lub włączanego";
- 2) w art. 15 w ust. 3 wyrazy "prawa ochronnego na wzór użytkowy, prawa" zastępuje się wyrazami "prawo ochronne na wzór użytkowy, prawo";
- 3) w art. 16 w ust. 4 wyraz "zasadą" zastępuje się wyrazami "zasadami legalności, rzetelności,";
- 4) w art. 17 w ust. 8 wyrazy "ust. 1-4 i 5-7" zastępuje się wyrazami "ust. 1-7";
- 5) w art. 18:
 - a) w ust. 10 wyrazy "plan finansowy, zwany dalej "planem"" zastępuje się wyrazami "roczny plan finansowy",
 - b) w ust. 11 we wprowadzeniu do wyliczenia po wyrazach "Roczny plan" dodaje się wyraz "finansowy",
 - c) w ust. 12 wyraz "Plan" zastępuje się wyrazami "Roczny plan finansowy";

- 6) w art. 19 w ust. 3 w pkt 3:
 - a) skreśla się wyrazy "odpisu na fundusz nagród dokonuje się zaliczkowo w bieżącym roku obrotowym, z tym że",
 - b) po wyrazie "wypłata" dodaje się wyrazy "z funduszu";
- 7) w art. 24 w ust. 6 w pkt 5 wyrazy "przestępstwo skarbowe" zastępuje się wyrazami "umyślne przestępstwo skarbowe";
- 8) w art. 25 w ust. 1 wyraz "kadencji" zastępuje się wyrazami "okresu, o którym mowa w art. 24 ust. 2,";
- 9) w art. 26:
 - a) w ust. 1 w pkt 1 wyraz "niespełnienia" zastępuje się wyrazem "niespełniania",
 - b) w ust. 2 skreśla się pkt 1;
- 10) w art. 26 w ust. 1 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

"4) niezastosowania się do zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 35 ust. 3.";
- 11) w art. 26 w ust. 2 w pkt 2 wyrazy "praworządności, rzetelności i gospodarności" zastępuje się wyrazami "legalności, rzetelności, celowości, gospodarności i oszczędności";
- 12) w art. 35 w ust. 3 skreśla się zdanie drugie;
- 13) w art. 45 w ust. 3 w pkt 4 po wyrazie "przestępstwo" dodaje się wyrazy "lub umyślne przestępstwo skarbowe";
- 14) w art. 56 w ust. 2 w zdaniu drugim oraz w art. 58 w ust. 8:
 - a) po wyrazie "przestępstwo" dodaje się wyrazy "lub przestępstwo skarbowe",
 - b) po wyrazie "przestępstwa" dodaje się wyrazy "lub przestępstwa skarbowego";

- 15) w art. 56 w ust. 6 skreśla się wyrazy "pkt 1-3";
- 16) w art. 56 w ust. 6 wyrazy "przestępstwo umyślne" zastępuje się wyrazami "umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe";
- 17) w art. 58 w ust. 4 wyraz "kasacja" zastępuje się wyrazami "skarga kasacyjna".

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

Uzasadnienie

Na posiedzeniu w dniu 9 kwietnia 2010 r. Senat zajął stanowisko w sprawie ustawy o instytutach badawczych i uchwalił do niej 17 poprawek.

Senat uznał, iż należy wyeliminować wątpliwości co do tego, że przy przekształceniu instytutu badawczego w instytut naukowy Polskiej Akademii Nauk lub jego włączeniu do uczelni publicznej lub do instytutu naukowego Polskiej Akademii Nauk należy zasięgnąć opinii instytutu badawczego przekształcanego lub włączanego. W tym celu uchwalona została poprawka nr 1 o charakterze precyzującym.

Ustawa w art. 16 ust. 4 stanowi, że gospodarowanie mieniem instytutu badawczego odbywa się zgodnie z zasadą celowości, gospodarności i oszczędności. Jednocześnie art. 24 ust. 1 pkt 3 przewiduje, iż dyrektor instytutu zarządza mieniem i odpowiada za wykorzystanie mienia instytutu na realizację jego zadań statutowych, zgodnie z zasadami określonymi w art. 16 ust. 4. Natomiast art. 26 ust. 2 pkt 2 przewiduje możliwość odwołania dyrektora w przypadku działania niezgodnego z zasadami praworządności, rzetelności i gospodarności. Senat zwrócił uwagę, że pomiędzy przepisami art. 16 ust. 4 i art. 26 ust. 2 pkt 2 zachodzi niespójność. Izba uznała zatem, że należy ujednoczyć katalog zasad, zgodnie z którymi powinno odbywać się gospodarowanie mieniem instytutu badawczego i których naruszenie może skutkować odwołaniem dyrektora, wskazując na zasady legalności, rzetelności, celowości, gospodarności i oszczędności (poprawki nr 3 i 11).

Biorąc pod uwagę stanowisko Rady Głównej Jednostek Badawczo-Rozwojowych, Senat w poprawce nr 6, zdecydował o wyeliminowaniu części przepisu art. 19 ust. 3 pkt 3 wskazującej, że odpisu na fundusz nagród dokonuje się zaliczkowo w bieżącym roku obrotowym.

W przepisie art. 24 ust. 6 w katalogu wymagań jakie powinien spełniać dyrektor instytutu badawczego wskazano, iż osoba taka nie może być skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. Fakt skazania za którekolwiek ze wskazanych przestępstw skutkować będzie odwołaniem dyrektora (art. 26 ust. 1 pkt 1). Z przepisów wynika zatem, że skazanie za przestępstwo skarbowe uniemożliwia objęcie stanowiska dyrektora lub jest przyczyną odwołania ze stanowiska nawet jeżeli zostało popełnione nieumyślnie.

Senat zauważył, że obecnie w kodeksie karnym skarbowym nieumyślne przestępstwa skarbowe są stypizowane w art. 84 § 1, art. 96 § 1, art. 106§ 1 i art. 111 § 1. Wszystkie polegają na nieumyślnym dopuszczeniu do popełnienia czynu zabronionego

poprzez niedopełnienie obowiązku nadzoru nad przestrzeganiem reguł obowiązujących w działalności przedsiębiorcy lub innej jednostki organizacyjnej i są zagrożone karą grzywny. Są to więc czyny o stosunkowo niewielkiej szkodliwości społecznej. Mimo tego, popełnienie ich będzie stanowiło przeszkodę w zajmowaniu stanowiska dyrektora instytutu.

Jednocześnie skazanie za nieumyślne spowodowanie śmierci (art. 155 kk) – przestępstwo zagrożone karą do 5 lat pozbawienia wolności, za nieumyślne spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu (art. 156 § 2 kk) - 3 lata pozbawienia wolności, za nieumyślne spowodowanie zdarzenia, które zagraża życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach (art. 163 § 2 kk) - 5 lat pozbawienia wolności, albo za nieumyślne wyrządzenie znacznej szkody majątkowej w związku z prowadzeniem spraw majątkowych lub działalności gospodarczej (art. 296 § 4 kk) - 3 lata pozbawienia wolności, nie będzie stanowiło przeszkody dla zajmowania takiego stanowiska.

W opinii Izby nie ma uzasadnienia dla różnicowania formy winy w zależności od tego czy popełniony czyn jest przestępstwem, czy przestępstwem skarbowym. W związku z tym Senat zdecydował o wyeliminowaniu dysproporcji w traktowaniu osób skazanych za nieumyślne przestępstwa i nieumyślne przestępstwa skarbowe i zrównaniu sytuacji prawnej tych kategorii podmiotów poprzez wiązanie braku możliwości zajmowania stanowiska dyrektora ze skazaniem za umyślne przestępstwo skarbowe. Senat zauważył również, że w dotychczas obowiązującej ustawie o jednostkach badawczo-rozwojowych znajduje się regulacja, zgodnie z którą funkcję dyrektora może pełnić osoba, która nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe (art. 21 ust. 3). Mając powyższe na względzie Senat uchwalił poprawkę nr 7.

W opinii Izby zasadnym było ponadto dokonanie odpowiednich zmian w art. 45 ust. 3 pkt 4 poprzez wskazanie, że rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia z mianowanym pracownikiem naukowym instytutu badawczego może nastąpić w przypadku skazania takiego pracownika prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe (poprawka nr 13). Senat zmodyfikował również przepisy dotyczące postępowania dyscyplinarnego, w tym art. 56 ust. 2 i ust. 6 oraz art. 58 ust. 8 (poprawki nr 14 i 16).

Przepis art. 26 zawiera katalog obligatoryjnych (ust. 1) i fakultatywnych (ust. 2) przesłanek odwołania dyrektora. Senat zauważył, że przesłanki sformułowane w ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 2 są tożsame. Przesłankami tymi są warunki określone w art. 24 ust. 6 pkt 2 i 5, czyli korzystanie z pełni praw publicznych i niebycie skazanym prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. Senat powziął wątpliwość czy

w przypadku niespełniania przez dyrektora wskazanych warunków minister będzie miał obowiązek odwołać dyrektora czy też odwołanie to będzie miało charakter fakultatywny. W opinii Izby fakt bycia skazanym za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe i niekorzystania z pełni praw publicznych powinien być podstawą obligatoryjnego odwołania dyrektora. Mając powyższe na względzie Senat uchwalił poprawkę nr 9.

Przepis art. 35 ust. 3 stanowi, iż w razie stwierdzenia nieprawidłowości w działalności organów instytutu badawczego, polegających na naruszeniu prawa lub statutu oraz nieprawidłowości wydatkowania środków publicznych, minister nadzorujący wydaje zalecenia pokontrolne i zobowiązuje w wystąpieniu pokontrolnym dyrektora i przewodniczącego rady naukowej do ich realizacji w określonym terminie. Zdanie drugie tego przepisu wskazuje, że w przypadku niezastosowania się do zaleceń pokontrolnych stosuje się art. 26 ust. 1 i 3, co oznacza, że minister jest obowiązany do odwołania dyrektora. Katalog przyczyn odwołania dyrektora zawarty w art. 26 ust. 1 ma charakter zamknięty, a zatem, w opinii Senatu, zasadnym jest przeniesienie treści zdania drugiego z art. 35 ust. 3 do art. 26 ust. 1. Zabieg taki pozwoli na wyeliminowanie wątpliwości co do katalogu obligatoryjnych przyczyn odwołania dyrektora (poprawki nr 10 i 12).

Zgodnie z art. 58 ust. 4 od prawomocnego orzeczenia komisji dyscyplinarnej stronom służy odwołanie do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Do odwołania będzie stosowało się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego dotyczące apelacji. Od tego orzeczenia nie będzie stronom przysługiwała kasacja. Senat zwrócił uwagę, iż wymieniony przepis obarczony jest pewną niezręcznością terminologiczną. Od dnia 6 lutego 2005 r. w Kodeksie postępowania cywilnego określenie "kasacja" zostało zastąpione terminem "skarga kasacyjna" i obecnie należy się posługiwać tą drugą formułą. Poprawka nr 17 została uchwalona w celu skorelowania terminologii ustawy z Kodeksem postępowania cywilnego.

Izba uznała ponadto, iż zasadnym jest wprowadzenie poprawek o charakterze językowym (poprawka nr 2), ujednociającym terminologię ustawy (poprawki nr 5 i 8) oraz techniczno-legislacyjnym (poprawki 4 i 15).